

Frater Kutar in romarica.

(Iz Bürgerja)

Prirómala pod klošter lep-

Je mlada deklica,
Za zvonček je pocingljala,
Je kutarja priklicala
Na pol obutega.

Mu reče: „Hvaljen Jezu Krist!“

On: „Amen!“ ji veli,
In čudno ga prevzame vse,
Kováti serce mu začne
Ko se j' ozrě v oči.

Popraša s tihim glasom ga

Boječa rómarca:
Častiti mož, povejte mi,
Al ni v samoti klošterski
Tu mojga ljubega?

„O dete božje, kak spoznal
Bom tvojga ljubega?“
Po sivi kuti árovčji,
Po biču, pasu, verbovki,
Ki pokorijo ga.

Al lože po obrazu še,
Ko zora májnika,
Po lascih zlatokódrastih
In po očěscih višnjevih
Pogleda milega.

„O dete božje, kdaj že so
Zagreblj ga v zemljó,
Šumljá nad njim že trávicá,
In marmor-kamen tlači ga
Globoko pod zemljó.“

„Al vidiš tamkej okence,
Ki krije ga beršlin?
Po ljubi tam je žalovál,
Ko lučica je vgaševál,
In vgasnil tuge sin.“

„Mladenčev zalih, lepih šest
Ga neslo je v pokóp.
So peli pesme žalostne
In grenke solze kápljale
Za njim so v černi grob.“

Gorjé, gorjé! tedaj si proč?
Si mertev, pod zemljó?
Le pokaj serce krivo mi,
In če ko njega marmor si,
Mi nisi pretežkó.

Poterpi, móli, dete ti!
Ne jokaj ne takó!
Razplati nična gnjev sercé,
Od joka luč oči zgbé,
Ne plakaj tak bridkó.“

Častiti mož! ne vničite,
Bridkósti mi nikár;
Bil ljub' je serca mojega,
Na svetu več ni boljega,
In ga ne bo nikdár.

O plakam naj, in jokam naj,
In zdiham noč in dan,
Da v solzah se okó vtopi,
In suhi jezik govóri:
Končán je bol, končán!

„Poterpi, dete božje ti,
Ne plakaj ne takó!
Ne pijejo več rosice
Odtergane viólice;
Sahné in ne cvetó.“

„Ko lastavica berž od nas
Leti veselje preč;
Zakáj bi ne pregnali lé,
Kar stiska nam, ko svinc, sercé;
Kar preč, ne pride več.“

Častiti mož! ne vstávljajte
Mi žalosti nikár,
In če terpim za ljubega,
Karkoli more déklica,
Le dosto ni nikdár.

Tedáj več ljubega ne bom
Nikoli vidila?
Nikoli! V černi zemlji spi,
Dež nanjga gré in sneg leti,
Šumljá čez travica.

Ah kje rudeče ličica,
Kje môdre ste oči?
In nágelju nove žnablica?
Razjéda, oj, vse groba tma,
In mene gujev mori.

„Ne jokaj, dete, misli to,
Kakovi moški so.
Vročina zdaj, čez kratek čas
Iz tistih pers priburi mraz,
Hlepé odhlépijo.“

„Kdo vé, če b' se ne bil kesál,
Če tud bi zvesta b' la.
Tvoj ljubi bil je mlada kri,
In mlada kri zaterdna ni,
Ko vreme trávnika.“

Častiti mož, ne pridi več
Iz ust beseda ta!
Moj mili ljubil je ljubó,
In čist je bil, kakór zlató,
In serca zvéstega.

Ah če je res, ah če je res,
Da v černim grobu spi,
Se domovini odpovém,
In križem sveta romat grém
Na zemlje vse strani.

Pred grem poklekнем še na grob,
Na grob preljubega,
Da bo od joka mojega,
In od potoka solznega
Zelen' ši travica.

„O dete božje, pokoj, jed
Naj pred te okrepčá;
Vetrovi, čuj, kakó bučé,
In merzel dež in toča gré,
Po strehi ropotá.“

O ne, častiti mož, o ne,
Mudite me nikár!
Naj gre le dež; vsega svetá
Ne spere dež mojga dolgá
Nikoli, nikadár.

„Oj ljubica, vtolaži se,
Ne hodi stran, postój!
Poglej me, ljubica, v oči,
Al frater kutar znan ti ni?
Poglej — sim ljubi tvoj.“

„Zavolj brezúpnih bolečin
Sim zvolil kuto to;
Prisega kmalo vpánala
Me vekomaj bi sem bi'á
V samoto kloštersko.“

„Al hvala bogu, leto ni
Okoli skušnje še.
Je ljuba res, kar djala si?
In če bi sercé dala mi,
Iz kloštra vernem se.“

O hvala bogu, zgini vsa
Vsa bolečina zdaj!
O rádot! ljubček sem, da te
Pritisnem berž na serčice,
Da moj si vekomaj.

M. Valjavec.

Cerkvica sv. Magdalene na Lurnskem polju.

(D a l j e .)

Perve dni mesca maja léta 772 stoji sivi vojskovodja Cojtmár pred svojim staniščem in gleda pazljivo na cesto proti Lincu, odkoder so ognjena znamenja temno noč razsvetlovale, oznanovaje skorajšen prihod Bojarske vojske. — Milo se mu stori, ko se spomni one noči, v kateri má je

Mališki župan veseli glas o Kajtmarovej smerti donesel. Sladka nada, da se je soped približal dan nekdanje sreče i svobode, je takrat njega in njegove tovarše napolnila; že je gledal v sladkih sanjah srečen in slaven izid svojega truda in prizadetja — akoravno je od tačasnih okolšin malo pričakovati bilo. — Sicer našim verlim prednikom od početka bolj po sreči steče, kakor so se nadjali; toraj pa tudi njih nahušenje za rešivni boj naj viši stopnjo doseže, in branitelji prognanega vojvoda so bili nasproti popolnoma osupnjeni in brez vse serčnosti. En oddelk vojakov, ki ga je Bojarski vojvoda na nagloma na svoje meje odposlal in ki se je serčnim Slovincem v bran postavil, je bil v migleju od njih premagan in popolnoma pokončan. Že so se namerili iti čez potok Anizo in tako boj na Bojarske tla prenesti. — Ali že pride nasproti pod velitilstvom skušenega Domiciana silna Bojarska vojska z 2000 Franki pomnožena, na ktere čelu je sam Valdun bil. Njeno počasno in opazno premikanje je Slovence zapeljalo, da so svoje protivnike za plašljivce deržali. Pa kmalo se inačega prepričajo, ko Bojari sicer počasi ali brez zadržka napredujejo, in ko se v vojskovodstvu manj znajdeni in sploh slabo oborožani Slovenci zastoj prizadevajo, se vredenej sovražnej armadi vspešno vstaviti.

Domician berž zapazi, kako rahlo da je Slovencev manjši oddelk, ki je Medario obsedel, s jedinjem s glavno vojsko pri Lincu. Toraj se med tim, ko njegovo desno krilo zadne skerbno čuva in z vednim gibanjem moti, s levim hitro ko blisk na imenovani oddelk verže, ki se odtergan od svojih proti izviru Kerke poda in odtod proti Solnogradu oberne; kjer ga pa že silna sovražna vojska čaka. Vtrudeni Slovenci od nje napadani se začno med vednim bojevanjem pač skoz ozke doline in predore počasi nazaj pomikali, dokler niso skor po pomanjkanju živeža primorani se na nekem s gostimi meglami obdanem homcu vstaviti. Od vsih strani obkoljeni in od svojih protivnikov, ki jih je bilo ko listja i trave, skoro poteptani so skoz čudovito hrabrenost — vredno srečnega izida ne zmago ampak slavno smert dosegli. Sto in sto svojih sovražnikov s seboj vred smerti izročivši so vsi padli pod mečem razljutenih Bojarov. Ne eden ni vtekel iz kervavega borišča, da bi to žalostno in grozno dogodbo naznanil v slovenskem taboru. — Dir nekega jezdeca zbudi Cojtmara iz globoke zamišljenosti, in naenkrat stoji pred njim — Vojnomir, Peliški župan.

»Ti ne prineseš veselih novic?« jame vojvoda, ki je prišlemu pazljivo v kalno oko pogledal.

»Pri neumerjocih bogovih!« odgovori vprašani: »nič veselih. — K koncu gre vse, Cojtmar! — Razserdil se je Sventovit zavolj naše nestanovitosti in omahlosti, ter odvernil Gorotanu svoje lice.«

»Imaš li poročila od Silkota?« vpraša z nepokojem vojskovodja.

»Zastoj sem se prizadeval« — odgovori Vojnomir: »njegovo osodo zvediti; pa kakor se mi dozdeva, ni bila zavidljiva. — Oddelk bojarske vojske, ki je pri Medarii na njega vdaril in ga potem pregnal, se veliko pomnožen od Katise sem proti nam bliža. Ta vernitev oznanuje, da ni več sovražnika, s kom se je boril.

»Koliko mož« — se oglasi Cojtmar: »šteje truma, od ktere govoriš?«

»Polovica naših« odgovori župan: »bi bilo dosti se vspešno ji zoperstaviti, ko bi sama bila. — Komaj dve tisući suličarjev in okol sto

konjikov. — Ali včeraj sta se mu župana od Gradeža in iz Zela z izbranimi možmi pridružila, in —

»Naj pogubi Černibog neverneže! zanori Cojtmara.« »Vojnomir, na noge! Idi jim s vsimi konjiki nasprot; ne množica — ampak serčnost bode razsodila. Preden se sopet verneš, bom skusil Domiciana s svojimi tovarši zadrževati; le naprej! naprej! —

»Kamo?« zaupije duhovnik Varmio in hoče muditi Vojnomira.

»Pusti ga!« nevoljno zaverne Cojtmara: »Ti ne veš —

»Vse vem«, duhovnik odgovori: »Natanjko sem slišal Vojnomirovo poročilo in tvoj odgovor.«

»Tako ti je tudi moj naklep znan!« reče vojvoda.

»I tudi za dobrega bi ga spoznal«, togotno služabnik Sventevita odgovori: »ko bi samo od Katise sem protila nam nevarnost, ki jo s hitrim napadom odvernili misliš.«

»Se veči ti naznanim«, osupnjeno dalje beseduje.

»Dva vladika, Rožeški in Medgorski, sta se proti nam vzdignula, in iz Zilske doline od Gorič se vlečejo silne trume, se z Bojarom združiti.«

»Prav imaš, Vojnomir!« reče Cojtmara s obupnim in votlim glasom.

»Pri kraju je, pekel zmaguje, mi poginemo — ali pri večnih Bogovih! brez osvete ne. — Hajdmo! in poskusimo še zadnokrat boja srečo, da saj — ako bi nas zapustila — slavno i junaško pademo. — Župane skupi, Vojnomir! da v svetem logu zaslišijo moj sklep in povelje. — Naglo se razidejo; premišljuje se verne vojvoda v svoj šotor.

Rano solnce je pozlatilo s svojimi prvimi žarki verhunce Noriških in Juljskih planin in se bliskalo v svetlih oklepih Bojarjev, ki so se ravno pripravljali na razsodivni boj. — Naenkrat se prednja straža nazaj v tabor verže z glasom, da se Slovenci viharno bližajo. — Domician se zavzeme nad ovim naznanilom, ker se mu je neverjetno zdelo, da bi slovenska vojska, svoje krili na Bêlo in Dravo opiraje, toto terdno in varno mesto zapustila, kar bi jej neobhodno v pogin bilo. Toraj ni dvomiti, da je v bojevanju najdenega Cojtmara le obupnost k temu početju gnala, katero je bilo Bojarom gotovo znamenje nemoči svojih protivnikov. Na to zaupaje sklene tedaj Domician, se le braniti. Slovence po zmognosti od vsih strani obstopiti, in tako — kakor se je nadjal, jih o nekoristnosti vsih prizadetev prepričati — brez veliko prelite kervi zmagi doseči. — Toraj je povelje dal, da se ina vojni oddelek, ki je pri Katisi bil, urno brez pokoja in počitka na pot podati, in premočna vojska iz Rožeka, Medgôrja, Gorič in od Zile se ob Dravi za herbtom vstajnikov vtaboriti.

Slovenci pa se brez odloga veržejo na sovražno vojsko, ki je bila v veliko terdo sklenjeno gromado zedinjena in s kopjami zavarvana, ktera so vojaki na vse strani neomajljivo pred seboj molili. — Zastonj se napadajoči trudijo, na kakem mestu predreti; večidel s kratkimi kijami in batami oborožani so malo mogli opraviti proti temu živemu ogradju, in veliko jih je storilo smert kot žertva prevelike derznosti in slepe togote. Ali Slovenci ne odjenjajo, timveč že več ur vselej odbiti s nečuvano hrabrostjo napade ponavljajo. Njih bojaželjnost je bila po obupnosti zmiraj bolj povikšana, brez da bi hladnokernega bojarskega vojskovodja v njegovi stanovitnosti kaj vplašiti mogla. — Zdaj pa dobi Domician naznanilo, da je pomočna vojska na odkazano mesto že došla; toraj sklene svoj namen izpeljati in kervavemu bojevanju po svojej želji konec storiti. Naglo tedaj dá povelje, da naj se do zdaj terdo sklenjena truma na desno

in levo razvije in tako Slovence od vsih strani obide. Ali Cojtmar nevarnost urno spoznaje sklene, še enkrat s vso na enem mestu združeno močjo svojih zvestih tovaršev poskusiti sovražne verste predreti, in jih na čelu s ojega junaškega kardeja z nepopisljivo serditostjo napade. In zares so po dolgem prizadetju in s veliko zgubo v središče bojarske vojske prederli; ali le prehitro se ta ko terd zid zopet sklene, in po kratkej mamljivej zori grozniši in gostejši temota ko pred postane. — Slovenci, ki so z svojim vojvodom v središče bojarske vojske prišli, kmalo zapazijo, da so od svojih ločeni, in tako so se morali od nebrojnih sovražnikov obdani podati. Jih osvoboditi se sam Varmio na čelo ostalih postavi, toda brez vsega vspeha. Strašen boj se začne, ki se zavolj vedno večega razserdenja na enej kakor drugej strani v grozno nečloveško klanje spremeni in tako dolgo terpi, da ste se dve velike globini borišča s kervjo in merliči napolnile. Vendar tudi zdaj kakor popred večina zmaga. — Do smerti ranjen pade voditel Varmio; in mali ostanek slovenske vojske se brez vsega reda v beg poda. Bojari željni duhovnika v roke dobiti herž na mesto, kder je padel, prileté; — in v svoje naj večje veselje ga najdejo vsega kerva ega že vmirati. — „Gorje vam!“ vpije s slabim glasom in penečimi ustmi: „Gorje vam, in plašljivcem, ki so me zapustili! Zdaj zmagate; vendar vas bo enkrat osveta serditega Sventevita zadela. Ko bo njegovih lip sveti vè nec tretjokrat vsahnul, se bo Slavenov zaterto ljudstvo na novo krepko vzdignulo, in tukaj veseli dan zmage in svobode veličastno obhajalo. Ha!“ s preroškim nadahnutjem dalje govori: „že vidim sovražne trume padati; skoz serčne žene roko zadet se zgrudi njih vojvoda.“ —

„Molči prokleti!“ zakriči besno neki Bojar, ko mu meč v hrabre persi porine: „in prerokuj v peklu, kamor te pošljem.“ Brez glasa in stoka vmerje prebodeni.

(Konec sledi).

S p o m i n.

Vsahnila narava cela,
Krije jo odeja bela;
Okovane terdno vode
Vse so s steklom i kristalom.
Tvojega vender spomina
Sled ne zajde v tej pušavi,
Se narava spreminjuje:
Tebe zmir le oznanuje.
Snegokrite so planjave
Polna dol i breg beljave:
Svitile, jasne duše tvoje
Mi ponovita podobo. —

Okamnili so potoki,
Rahli vali derče spolzne;
Sem ki pride, marsikoga
Spodletli prederzna noga.
Tudi ti ledena kora,
Merzla si, kot zdaj natora,
Ko se hotnik približuje,
Sveto čistost zalezuje.
En pogled le trešiš vanjga,
Hujši vdari ga ko strela.
Pot do tebe led mu bila,
Več ne bo ga k teb vodila.

Terdina.

Zakleta deklica na Gradčenci.*)

Visoko vzdiga svoje teme pod oblake gora, po domače Gradčenca imenovana, kakor da bi clo Kum, velikana ondašnjih gor, preseči ali nadkriteliti hotla. Gosto drevje jo vsih strani pokriva. Pri sredi gore je majhna ravnica na nekem gričku, ki se kakor otrok svoje matere Gradčence derži. Na tem griču je stala v starodavnih časih velika grajšina, kar še dendonešnji poslednji ostanki srepe razvaline kažejo.

Enkrat je okoli te podertije lep mladenč svojo čredo pasel in veliko grobljišče ogledoval in premišljeval. Kar nekaj zašumi. On se ogleda, in zagleda prostorno jamo, ki na glob grada derži. Gre gledat, kaj bi bilo, vendar je pregledati ne more. Naredi luč in se spusti v jamo. Rahlo koraka naprej. Ni viditi drugega, kakor začernele in s mahom obraščene stene hramov. Pride do železnih vrat. Široma se mu same od sebe odprejo. Zdaj je v prostornej kleti Masa sodov je ležalo po tleh, da jih ni bilo za prešteti. Mika ga zvedeti, kaj zapopadejo. Pa komej se pipe nekega soda dotakne, se že cela lesenina v prah spremeni. Verlo se začudi. Pogleda bolj natanjko in vidi, da je ves les že strohnel in da dokaj terda skorja, ki se je iz vina naredila, sode vkup derži. Izverta s nožičem malo luknjico in rumeno vince jame iz soda curljati. Pokusi ga. Vse žive dni ni boljšega okusil. Da bi ga več ne izkapalo, berž lukno zamási in se še dalej po kleti oberne. Narajma na druge vrata, ki so se mu tudi same od sebe odperle. Stopi v razsvetljeno sobico. Ogleda se, odkod taka svetloba prihaja, kar zagleda na zlatej mizici svečnik, ki se je svetil kot žarko sončice. Po sobi so stale velike skrinje. Povsod samo srebro in zlato. Začudjen postoji. — Jame pod zemljo strašno boboneti. Ves prestrašen, brez da bi se bil česa dotaknul, derkne skoz vrata nazaj u vinsko klet. Poslušá. Mili glas mu vdari na ušesa: „Janezek, Janezek! (tako je blo mladenču ime) pojdi nazaj; ti si moj jedini odrěšenik. Vse kar si vidil, in kar te grad še v šebi krije, ho tvoje; in tudi ješ, sloveča slovenska lepöta, ti ponudim svojo roko v zakon, če se je ne braniš. Verni, oj verni se nazaj in reši nesrečnico večnega terpljenja!“ Ves začudjen, kako da ga človek, ki tu prebiva, po imenu zaklicati ve, jo še beržej zderkne tudi skoz perve vrata, da bi se kakor je mēnil, hudega duha otel! Še mileji, še žalostneji zasliši zdaj glas in jok. Serce se mu žalosti strese. Oberne se. Vsa jama je bila razsvetljena. V dnu jame, še delj ko je bil, za tretjimi vratami vidi stati sprekrasno devico černo oblečeno, da lepše zemlja nikdar nosila ni. Milo se je jokala in v mladenča svoje oči obračala. Hoče se mladenč spet verniti — ali brezkončna globina se pred njim odpre. Jama se zagerne. In zasliši se glas: Zastonj je zdaj tvoje prizadevanje me rešiti, ker si že poslednje vrata prekoračil. Kopernela bom tukaj do tistega dne, da bo kak slovenski vitez te grad spet na novo pozidal; da bojo izpolnjene besede nemškega viteza, ki mu nisim hotla roke v zakon dati, ker ni bil naše lipe cvet: Bodi zakleta, dokler te poslednji potomek tvoje hiše ali kak slovenski vitez, ki bo v tem

*) Gradčenca ali Gračenca se imenuje precej visoka gora, ki je proti jugu nad šentjakobsko faro v Rožnej dolini viditi.

gradu gospodaril, ne reši.“ — Glas se pozgubi in vse je potihnilo. Janezek, poslednji potomek nje hiše, je šel domu, se vlegel in čez tri dni so mu že na pokopališču jamo kopali. Tako čaka še dan današnji zakleta deklica svojega odrešenika, slovenskega viteza, da bi te grad na novo pozidal.

Gregor Janežič.

Vasilij Andrejevič Žukovski.

Žukovski je bil rojen leta 1783 v Tuli. Svoje navke je dokončal na vseučilišču v Moskvi. Že tam se je zbudil njegov pesniški duh in njegovi prvi pesniški poskusi, ki so l. 1803 izšli, so občno pozornost nanj obrnili. Po dokončanih navkih je stopil do državne službe. Leta 1808 je prevzel vredništvo časopisa „Evropevski posel“ ter ga je skoz nekoliko let s Kačerovskim vred vredoval.

Žukovski je pisal ruske balade na primèr nemškega Bürgerja; on le bil prvi, ki je ruske hexametre delal. V izverstnih prekladih Schillerjeve „Divice Orleanske“ in Byronovega „Jetnika Chatillonskega“ je pokazal, da mora srečen prestavljavec velicnih pesnikov tudi sam velik pesnik biti.

Vojske Rusov proti Napoleonu so zbudile Žukovski-ga k bojnim pesnam, ktere so cel narod prevzele. In ko je leta 1812 še večja nevarnost domovini protila, je prijel sam kakor drugi Tyrtæus za orožje in ni prenehal podžigati svoje sovojsake k serčnosti in hrabrosti in njih junaške dela v pësmah razslavljati. Za velike službe, ki jih je domovini storil, je dobil od cara red sv. Ance drugega razreda.

Ko je bil enkrat sovražnik iz domovine izgnan, se je vernil k svojej rodbini do Tulne. Leta 1814 se je preselil do Derpta, kjer se je marljivo nemškega slovstva lotil, zraven pa tudi polje domače krasne literature skerbno obdeleval. L. 1816 mu je podal car Aleksander dosmertno penzio 4000 rublov. Leto poznej je bil Žukovski poklican na carski dvor, kjer je bil za učitelja v ruščini sedajne cesarovne Aleksandre. Potem je postal na nekaj časa učitelj sedajnega nasleđnika Ruskega prestola in scer do njegove polnoletosti. Propuščen iz službe s naslovom tajnega svetovavca se je vselil s svojo rodbino na Renskih brëgovih, kjer je nekaj časa v Düsseldorfu nekaj pa v Badenu prebival, v katerem poslednjem mestu je tudi mesca aprila t. l. zamerl.

Med njegovimi izvirnimi pesniškimi delami je posebno omëniti prekrasna balada „Svjatana“ pisana v čistem narodnem duhu in narodna ruska hymna: „Bog cara hrani.“ — Peto in poslednje izdanje vsih njegovih spisov je prišlo leta 1849 v 10 svezkih na svitlo. Najposlednje njegovo delo je bila prestava „Iliade“ in veliko pesniško delo „Vëčni Žid.“ Toto poslednje, ktero je rajni sam svojim labudjim spevom nazival, je ostalo nedokončano. Verh tega je dokončal kratkoma pred smertjo sedem pësem za mladež, kakor tudi nekoliko modroslovnih razprav, je pregledal vse pesme in sestavil za izučenje svojega sina in hčere nektere znanstvene tabele. Ta dela so ga tako prevzele, da se je moral s začetku mesca aprila vleči. Naj mirno počiva!

Rino L sta slavenska vokala.

(Dalje.)

3. Iz prastaroga Sanskritskoga, vidi Boppovo: Vergleichende Grammat. des Sanskrit. Zend itd. str. 1 — 2; potler jegovo: Glossarium Sanscritum str. VI; Eichhoffovo: Vergleichung d. Sprachen v Europa u. Indien str. 64; Dr. Miklošičevo: Lautlehre der altslov. Spr. str. 11. Na prikl. San. vrkas Wolf — slav. vlk; (ponovim, da je **l** etymologički sin ali brat **rov**) san. vrt — slav. vrtěti; san. dhrš — slav. drzati; san. krt — slav. črtati; san. hrš — slav. hršiti — sršiti sträuben; san. trna — slav. trn; san. krmi — slav. črv; san. mrdž — slav. mlzti melken; san. mrtis — sl. smrt; san. hrd — slav. srdce — srd; san. prn — slav. plniti füllen; san. prš — slav. pršati spritzen; san. prd — slav. prđeti; san. vrdž — slav. vržeš werfen; san. shrdh — slav. srditi; san. krkas — slav. krk Hals; san. črt — slav. črtěti; san. trp — slav. trpeti; san. trks — sl. drkati — drskati; san. trh — slav. trgati; san. drsh — grč. dërko — slav. zrkati schauen, odtod zrkalo — zrcalo; san. bhrâtr — slav. bratr Bruder itd.

4. Je posebnost Slavenščine, da krèpke vokale a — o u — i — e odvrže, mkli jer sprime, **ri** i **l** pak za vokala vzeme: brvno = bolvan, litv. balvonas; rt Ort, grč. ärdis; vrč, lat. urceus, grč. byrhe, öllix, lårkos, gotski åurki; žrd — greda; družina družina; plk Volk — litv. lot. pulkas lat. vulgus, grč. pólkos; mrva — rus. murava—rez. morava; ruda — rděti — rdeč roth; črn od kaliti—grč. kelainós; krna — krmilo — lat. gubernaculum — grč. kybernao san. kuvara; plt — litv. paltis, plutta, lot. paltas, pluttas — lat. puls - pultis — grč. póltos; grm — lot. krumas — lat. grumus; črtelo — lat. culter — němečki Kolter san. kartari itd.

5. Je pisanje **ra** i **la** bez vsega drugoga vokala prědi v gori imenovanih III. primérkih shodnjeje s pravilom, po katerom se po cirilici n. pr. tr'g; sm'rt; d'lg; s'lza, a nikoli t'rg; sm'rt; d'lg; s'lza; pisati imá, ino se le tako prilega duhu Slavenščine, dokler ta sploh konsonante, kolikor le more, k začetku slovke (silabe) tlači, ali konsonante v besědi prevrže ali tudi razslavi:

a) Slavenščina konsonante k začetku slovke tišči, n. pr. brëg Berg; rabota Arbeit; plav falb litv. palvas, lot. palfs, lat. fulvus; drëvo, grč. dory; roditi — raditi, san. ard. grč. érdo; rab — rob Slave lat. orbus grč. 'orfanós; hábra, san. arbhas; raka, Arche, lat. arca, grč. ärgos; kamen, litv. akmens, lot. akmins, grč. káminos, san. ashman; žal, grč. älgos; nož, lat. ensis, grč. ênhos; mreža, grč. myrsos, mórgos, danski (dánisch) mars; plën, litv. lot. pelnas; nado Stahl, po Stulliu i ruda, grč. éatea; ramo, Arm, lat. armus, ramus, grč. maré; trag, lat. tergum, dorsum, grč. tráhelos; rosa, grč. érse, drósos; strěžeš, němečki sorgen litv. sergėti, lot. sargat, grč. stërgo; loviti, grč. älfo — labó; ruda Erde, Erz, grč. ärda; tlo lat. solum; lono Schoss, Ellen, lat. ulna, grč. ólen; vlat Ähre litv. valtis; mrak danski mörk; vračiti — léčiti, lat. arceo, grč. 'arkéo; runo Vliess grč. érion, san. ūrná; slana, litv. šalna, lot. sa'na; glava, litv.

lot. glava, grč. kefalé, san. kapálas; vrag, litv. vargas vergas, lot. vargs, vergs, grč. árgós, san. argh. gotski vargs; hlapec lot. kalps grč. pallax itd.

- b) Slavenščina konsonante prevrže: Sokol Falk lat. falco (f = s, kakor foenum = seno; ter naopak naše vime, gen. vimene = lat. sumen); žveplo = župl Schwefel, lat. sulphur, san. shulvári; čamr tücherne Mütze = srb. čalma; grab Weissbuche = gabr; grad, litv. gardas, gotski gards, san. durga; krk, litv. lof. kaklas Hals, san. krkas; brdo, lot. bride, san. bhudhara, bhubhrta; kebr Käfer, lat. scarabeus, grč. karábos, san. sharabha; rebro, grč. pleyra; odr Horde, litv. arđai, lot. arđi, angelsächs. eodur; smur Dr. Mikloš. Lex. lingu. Sl. v dial. catinus, il žmul, rezianski mužol, grč. morsia; obil, grč. ólbos — ófelos, lat. uber; skvrada skrada — krada — krata — grata — gatr — güter, Feuerrost, lat. crates, clatri, sartago, litv. skaurada, lot. skarde; lebeda Melde, grč. bliton; dlan, rus. ladonj, grč. thénar, srédnjeněmeč, tener; torba = tobola, litv. torbas, lot. tarba, grč. tarpé; grb — hrib — hrbt, lot. kupra, lat. gibber; lžica Löffel, rus. ložka, polj. lyžka, sloven. žlica, ako — ka — ca gre k korenu: lžka = klžka, je k prevržen = grč. kólhos, kohlos, kónhe, lat. cochlear, concha, san. shankha (n = l) Muschel — Löffel; ako pak je, kakor Dabrovsky v Incit. lingu. Slav. stran 90 pravi, samo lž koren, je k — ko; klžica = kolžica odpadlo, kakor v: usma Leder grč. kássyma; rt, grč. kórthys; lužički = konob; mul sloven. = češ. kómol, grč. myllós; vran — kavran; variti kovariti; opica Affe, grč. képos, san. kapi; rak lat. cancer, grč. karis, karkinós, san. karka; rus. parus Segel, lat. carbasus, grč. kárpasos, kárbasos, san. karpása; jagla = ikra; grč. kauhrys, kakor je na opak k — ka — ko sprijeto v: kost Bein lat. os, grč. ostéon, san. asthi; polj. kul = naše culja, grč. útos Bündel; koza Geiss, litv. ožis, lot. azis, grč. áix, san. adža; kosa, san. asi; lužički komuditi, kosidlo = muditi, sidlo = silo Schlinge; kolupati rus = lupati; komilati il. = milati; koměšati il. = měšati itd. sraga = slza Zähre, staroněm. zahar litv. ašara, lot. assara, san. ashru; (naše enjati=jenjati=henjati=henati=nehati) . . .

- c) Slavenščina konsonante razstavi: soba = ispa = izba, luž, stba, Stube, litv. stuba, lot. istaba, san. sabhá; paš il. Schwager, litv. ošvis; zora litv. aušra, san. usra; kobila (kob = konj), lot. keve, litv. ašva, kumelė, grč. hippos, san. ashvá itd. več takoga je gore v a ino b.

6. Dalje je vsakomu tudi prostomu jezikoznavcu razumai razlog, zakaj se v gore rečenihi III priměrkih e, a, o ali é, á, ó ne smě přéd tom ali rom pisati, šće ti: ker se ob ponižanji ali oslabljenji a ino ra vokal a, e ali o za njima, pak ne přéd njima oslablja ali po našem izpušća, n. pr. mraz — mrznoti = mrznoti, a nikoli m'rznoti (vidi gore 5), tedaj ne m'rznoti, neti m'rznoti, ino šće menje m'rznoti; trapiti se oslabi v trpěti = trpěti; vratiti v vrtěti, vrtati ino vrnoti; mrak v mrknoti; smrad v smrděti; plat — platno v prt; drěti v drn; trěti v trn, trta, trst, trs; žřěti, žřělo v gro—grtanec glt — gltanec, odtoda giliti = žřtati; grom v grměti; ruditi rōthen (zgod. Danica 1852 str. 77) v rděti rōth werden, odtoda rdeč—rja =

rdja Rost; drěvo v drvo; srěbati v srnoti; zrěti v zrno; prah v prhnoti
 prhki; plaziti — plězati v plznoti — plzki; plati schöpfen, füllen — plod —
 pleme — pleh — ploh Rače, v plk — pln voll; poslati — post; tlačiti
 v tlěi ali tlěči; vlna v vlnoti — vlhki feucht; kleti — klnem itd. Ker
 potomtacom a, e ali o za lom i rom obmukne: mraz — mraznoti =
 mrznoti; ne ostane nič druga, nego sam goli vokal l i r, ker starosla-
 venskoga jera tvrđoga i mehčoga v latinici šće ne imamo, o ktero učeni
 Němec Bopp v „Vergleich. Gramm. str. 339 pravi:“ Etymologisch ver-
 tritt das slav. jer stets einen unterdrückten, unhörbar gewordenen Vokal
 wie mir scheint wird es mit Recht dem französ. stummen e und dem
 hebr. Schva verglichen.“ — Pokaj bi tedaj na městěh, kděr v pravoj
 Slavenščini pra oga vokalnoga glasú ni, nepotrěbne vokale pisali ino se
 tako jeden druga motili? O tem pak, kar vsak prěvidi, čělo nič ne
 rečem, da je neumno e ali a na konci besědi pisati, dokler v pregibanji
 odpada: dobr, a ne dober, ker je dobra, dobro, dobromu, pak ne do-
 bera itd; ostr — ostra; větr — větra; kozl — kozla; topl — toplota;
 padl — padl; pletla — pletla itd. (Kdor to rěč tenše premisli, bo viděl,
 kako nam je nek naměstek staroga jera věudar potrěben, čě ravno ne
 toliko pri lu ino ru, ali da očitno pověm, kako nam je cirilica
 potrěbna!) (Konec sledi.)

Odobrenje načrta „vseslavenskoga časopisa.“

Ktor ne vaga, je bez blaga.
 Posl. narodu.

Veliki proroci slavenski vide v krasno naslikanom kipě „slogu“ s nad-
 pisem „sporazumljenje“, t. j. jeden književni jezik celoga slavenstva.
 Vide ju (slogu) i prorokuju iz vlastitih znakov i obilězij, ktera se objav-
 ljaju vsaki den na obzorji slavenskom, te gonetaju, da uže jest blizu
 ona sveta doba, kda budu učeni Slaveni vsi v jednom občerazumivom
 jezicě pisati, i tako pospěšiti njezovanje naroda svojega. Samo jošće
 toplá větra i ugodna deža, pa razcvělo bo razvitjaželjno pupje i napeto
 brstje, kako nas těši ljubonili g. Slavić, kteroza blagozvučni glasovi
 naj izbude takodje ine brate srodne, da pomagaju pospěšiti i oznanovati
 prišesije one svete dobe — blažena trenutka. Dakle bratje, naj ne ostane,
 kako uže žalibože večkrat, glas Sl. samo glas vpijućega v pustinji.
 Komu jest mar postignuti tu svrhu, naj ne oklěva, samo na noge, sje-
 dinjeni i sdruženi budemo zaisto priklicati „slogu“.

Čto se tiče načrta, kteri nam jest osnoval g. S. za utemeljenje
 „vseslavenskoga časopisa“, se točno slažemo s mněnjem njezovim, samo
 živo priporočimo v imeni matere Slave vsim slavenskih časnikov uredni-
 kom i izdavateljem, da kako najbrže naznane občinstvu ov predlog, i
 počnu naročnike nabirati do opreděljena roka, da vidimo. — Najbolje
 jest g. Sl. pogodil predlog v tom, čto priporoči, da se takov časopis v
 zlatnoj Praze izdava. Kto bi se drznul sumnjati o naprědovanji časopisa
 i rěšenji vevlažne zadaće ove v gradě toli pověstničnom — „v vědo-
 hramě Slavenov.“ Tamo bo se skrbno i neopěšanoj gorljivostju preiskuju

ostatci pradèdov naših, tamo se sbiraju i svèstno čuvljeju najimenitnejše dražesti slavenske, tamo se otkrivaju tajnosti uže skoro pozabljenostju se borećih starin; tamo se slaže slovar vseslavenski; tamo se štije dostojno mati Slava; tamo je obilni broj mužev, koji ves život svoj žrtvuju vèdan na korist naroda i domovine; tamo jest prebivališće veleumov, koji pozornim očesem motre tečaj dogodjajev glede Slavenov, rèčju, tamo jest mèsto najpriličnije takovemu podvzetji temelj položiti, tamo su osobe, ktere bi vzmogle shodna zamašaj dati začetku takovomu. — Spasenje se bliža, samo prigrlimo srèdstva, kterimi se može postići, pa spaseni smo. Gradivo jest gotovo, samo naj pristupe graditelji, koji budu zdanje postaviti — pa postignuta jest svrha naša. — Vrlekov.

S u ž a n j.

Serbska narodna pèsma.

Svu poč sjala sjajna mèsčina,
 Pa usjala tavnici na vrata;
 Al govori sužanj iz tavnice:
 Oj mèsce, oj stari vojniče!
 Dosta li sam s tobom vojevao,
 I pèšice i na dobru konju;
 Al odsele ¹⁾ više nikad neću.
 Evo danas devet godinica,
 Kako sužanj u tavnici ležim,
 Nokti su mi, u nje se obuvam,
 Kosa ²⁾ mi je, poda se ju sterem,
 Brada mi je, š njome se pokrivan,
 Da kod koga nebi ni žalio,
 Već kod kralja kod nezeta moga,
 Kod kraljice kod mile sestrice.
 Slušala ga vezilja dèvojka,
 Slušala ga, pa je govorila:
 Bože mili, goleme ³⁾ žalosti! —
 Rano rane gospoje u dvoru,
 Pitala ju gospoja kraljica:
 Što je tebi veziljo dèvojko,
 Što si tako rano uranila,
 Valjda ti je pofalilo zlata,
 Ili zlata, ili bèla platna? —
 Al govori vezilja dèvojka:
 Nije meni pofalilo zlata,
 Niti zlata, niti bèla platna.
 Noćas sam ti pri mèsecu vezla.
 Slušala sam sužnja iz tavnice,
 Kako plače i suze prolèva,
 Da je danas devet godinica,
 Kako sužanj u tavnici leži;
 Nokti su mi, u nje se obuva,
 Kosa mu je, poda se ju stere,
 Brada mu je, š njome se pokriva,
 Da kod koga nebi ni žalio,
 Već kod kralja kod nezeta svoga,
 Kod kraljice kod mile sestrice.
 Kad razumi gospoja kraljica,
 Vrisnu plakati, pa uzima ključe,
 Da otvori od tavnice vrata:
 Jao meni, do Boga miloga,
 Zar ja brata u tavnici imam!
 Dvaest i tri sužnja izpustila,
 I četvertog brata rodjenoga.
 Vodiše ga na sunašce žarko,
 Pitala ga kraljica sestrica:
 Aj moj brate, moj mili golube!
 Bil' ti mogò bolju prebolèti,
 Da te dajem na lake berbere? ⁴⁾
 Bratac seji tiho govorio:
 Nemoj sestro, ako Boga znaš!
 Nemeći me još na nuke gorje,
 Jer ja neću bolje preboljeti;
 Već te molim, draga sestro moja!
 Nekopaj me ukraj braće moje
 Već me kopaj pokraj druma ⁵⁾ tvoga.
 Više glave jabuku posadi,
 Pod jabuku klupu mi načini,
 Tko je gladan, nek jabuku jede,

Tkoj' umoran ⁶⁾ nek na klupe sêdne,
Niže noguh ružicu posadi,
Tko je mladjan nek ružicu bere;
Kraj rebarah bunar ⁷⁾ mi izkopaj

Tko je žedan nek vodice pije,
Nek neuvre od žedje i glada.
Sahrani me draga sestro moja! —
To izusti a dušicu pusti. —

Pregled prebivavcev na Krajskem, Goriškem in Istrijanskem.

	Okrajno glavarstvo	Sren- je	Prostor		Prebivav- cov	Sloven- cov	Ne Slovincov
			Oralov	☐ seznov			
Krajsko	Ljubljana	41	218193	720	50243	50243	
	Kranj	37	177057	1598	54853	54853	
	Kamnik	73	134174	1017	47438	47438	
	Radoljca	24	188395	322	26554	25980	574
	Postojna	108	255464	1152	52938	52938	
	Vipava	24	96580	691	26749	26749	
	Kočevo	53	197524	214	46632	29380	17252
	Črnomelj	47	93234		32583	32583	
	Novomesto	32	170917	1494	50639	50639	
	Trebuš	61	241506	809	67150	67150	
		500	1.732000	425	467.984	450158	17826
Goriško	Gorica	29	137780	1598	71167	60858	10309
	Gradiška	41	84895	767	55772	4594	51178
	Tomin	12	183631	941	41050	41050	
	Sežana	20	85135	1030	27298	27298	
		102	491443	1030	195297	133810	61847
Istrijansko	Pazin	39	149517	528	35558	34421	1137
	Koper	26	76045	1012	43899	19651	24248
	Matavru	30	166341	991	42433	31483	10950
	Rovinj	20	172683	573	40554	18060	22494
	V Iovsko	8	129266	525	37462	37462	
	Losinj	14	105812	373	32667	32667	
		137	799666	802	232573	173744	58829
Terst (mesto) " okolica	1	$\frac{1}{10}$ ☐ mil		56000	5000	51000	
	1	$\frac{1}{10}$ " "		25500	25500		
	1	$\frac{1}{10}$ ☐ "		81500	30500	51000	
Krajsko					450158		
Goriško					133810		
Istrijansko					31885		
Terzaško					30500		
					646353		

Pregled krajske kronovine je po novem od tajnika c. k. dež. glavarstva v Ljubljani gos. J. Pradač-u izdanem razkazu. Opomnimo, da je po tem v Ljubljanskem mestu 17501 prebivavcov, (12205 domačih, 5225 ne

¹⁾ odzdaj; ²⁾ lasje, kodri; ³⁾ prevelik; ⁴⁾ rahlo obriti; ⁵⁾ pot; ⁶⁾ truden;
⁷⁾ studenc.

domačih in 55 ptujcov). Če tedaj število posamesnih Nemcov alj Lahov po celem krajnskem razun že naštetih Kočevarjev na 2000 cenimo je 448000 Slovincov v Krajnski Kronovini, med ktirimi je kakih 25000 belih Krajncov hrvaškega narečja.

Pregled srenj, prostora in prebivavcov sploh Goriškega, Istrijanskega in Teržaškega, je po deželnem zakoniku mesca Decembra 1851, in smo samo številke po narodnosti pristavili. Tako ima goriška srenja 11250 duš (9970 v mestu in 1270 v predmestih) akoravno je skor polovica Goričanov slovenske kervi in v predmestih skor sami Slovenci prebivajo, smo vendar 8000 Italjanov ali bolje Furlanov v Gorici brojili in tem še 2 tisuči Furlanov v srenjah Lučnik (Lucinigo) in Moša prišteli. Te dve srenje ste bile še pred kakimi 30 letami čisto slovenske in od nekdanjega župnika potem teržaškega škofa Leonardis — a potaljančene. Vendar imajo še dandanašnji vsako nedeljo eno slovensko pridigo, ker je okolica še slovenska ostala. Potem število ne Slovincov v goriškem okrajnem glavarstvu komaj 10,000 duš doseže.

Tominsko in Sežansko okrajno glavarstvo je čisto slovensko, gradiško pa je večdel Furlansko; samo v srenjah Bljana (Bigliana) Dolenja, Mirnik, Kožbano in majnsih seliših po gričih »Berde« imenovani okoli 5000 duš prebiva; da je pa slovenski jezik nekdej tudi v ravnini vladal nam spričajo imena Grad (Grač) Gradiška, Kopriva, Turjak, Fara itd.

V istrijanski grofii so samo v Koparskem in Volovskem poglavarstvu Slovenci; v prvem 19651 v zadnem 12234 (Novograška srenja s 6793 in Materiska, z 5441 dušami tedej vskup 31885 v vsih drugih poglav. so Hrvati, med ktirimi je pa tudi po obleki in narečju nekaka razlika. Hrvati ali Ilirci Matavunskega, Vološkega in Pazinskega pogl. bližnim Horvaškim okoli Reke, Novinskega in Losinjskega pa dalmatijskim podobno govorijo.

Ne Slaveni alj Italjani v Istrii prebivajo v koparskem glavarstvu v mestih Kopar (Capodistria) Peran (Pirano) Mile (Muggia) in Izla (Isola); v Matavimskim so prebivavci Matavuna (Montona) Bulja (Buje) Novigrada (Cittanuova) in Umaga taljanske kervi, deloma pa tudi v srenjah Operto (Portole) in Buzet (Pinguente) in akoravno število vseh teh tergov 10950 duš ne doseže, smo vendar z obzirom na posamezne Italiance po vasih toliko nastavili. V Novinskim glav. je blizo 22000 Lahov v mestih Rovinj, Poreč, Vošnjak, Pule (Pola) Bal (Valle) in Fasana in deloma tudi v Galezani, Sežani (Sissano) in Sv. Vincentu. V Pazinskim glav. pa število Italjanov 1 tisuč še ne doseže, in znano je, da prebivavci Pasina, Plomina (Fianone) Labina (Albuna) in Žmina niso taljanske kervi, in da le gosposke osebe in nektere rodbine italjansko razumijo in govorijo. V Losinjskem in Volovskem pogl. so pa sami Slaveni.

V teržaškem mestu smo samo 5000 Slovencev postavili, čeravno jih je lepa množica med delavci, deklami, kupčevavci in uradniki, tako da bi lahko še kakih 5000 prišteli — ker pa je okolica večdel le slovenska, smo to Slovincam prišteli.

Po tem taj prebiva na Krajnskem, Goriškem in Istrijskem 646, 353 Slovincih.

Književni pregled.

* V Zagrebu je ravno na svitlo prišla knjiga: Meirima ili Bošnjaci. Pozorišno delo v pet razdelah, spisao Matia Ban, Dubrovčanin. — Med drugim pravi ilirski časopis Neven o tem igrokazu tole: „Mi ne možemo drugo no priporočiti svakom rodoljubu tu knjigu da si ju pribavi, jer znamo, da sigurno nikom žao biti neće za ono nekoliko krajcarah, što će za to delo dati. Osobito pozorne činimo čitatelje na razděl treći, četvrti i peti, koji osobitim pësničkim duhom dišu i jasno svëdoče, da je spisatelj zadaći svojej - na koliko je to v sadašnjem našem književnom položaju moguće — sasvim zadovoljio. — Knjiga je s cirilico natisnjena in velja, 10 pol debela, 50 kr. v bankovcih.

* Pervi svezček: „Vseslovanskega slovnika“ od g. Šumavsky-ga je že izšel. Celo delo bo okoli 100 tiskanih pol debelo.

* Na začetku tega leta je bilo na Ruskem 177 časopisov in scer 112 ruskih, 20 poljskih, 3 engleski, 7 franceski, 1 talianski, 30 nemških, 2 letonska, 2 gruzinska in 1 jermenski, kateri je pa vendar že nehal.

* „Marie“ povëst ukraïnska od Ant. Malčevski-ga je ravo v češkej prestavi g. Fr. Vlasaka v Praze izšla.

* G. Vaclav Rozum, zač. učitelj v Praze je izdal prav koristno, knjigo za česko mladost pod naslovom: „Krasořečnik pro mladež gymnasiaľnih a realnih škol“ Česki časopisi jo močno hvalijo.

* Nevtrudljivi česki spisatelj g. Fr. Sušil je pripravil za natis: „U plnou sbírku moravských národních písní.“ To imenitno delo je plod desetlëtnege truda. Vsakega leta o praznicih je potoval g. prof. Sušil po Moravi in skupljal narodne pësní, katerih je blizu tisíc s napëvi vred nabral. To obširno delo bo de v posameznih svezkih izdano. Vsaka pesem bo pri textu tudi napëv imela. — Dalej sbira slavni g. profesor tudi moravske narodne pripovëdke, ktere misli tudi poznej izdati. Slava mu!

Z m e s.

* Ministerski časopis: „Oesterreich. Correspondenz“ tole piše: „Avstrianski Slovenci so tako srečni, u svojej sredi kneza in škofa imeti, kateri je že skoz dolgo let pokazal, da je izversten znanec šolskih zadev in pedagogijski spisovatelj u slovenskem jeziku. Brez da bi se te prečast. knezoškof Lavantiński, Anton Slomšek, ne poprašali, brez da bi oni ne svetovali in priporočili, nobena knjiga za slovenske ljudke šole na svitlo ne pride. Še le potem se izdajajo te knjige u novem pravopisu in u slovniških oblikah, ki se u c. k. deržavnem zakoniku najdejo. Ravno kar so na svitlo prišle lete knjige: „Malo berilo za përvosolce;“ „Abecednik za slovensko - nemške šole“, slovkovar (Fibel), da bi se slovenski učenci nemško naučili. Perva knjiga velja 15 kr., druga 10 kr. sr.

Od leta 1850 so že prej na svitlo prišle: Abcedna tabla, tablica slovkovanja s tisknimi pismenkami, Abcednik za šole na kmetih, berila

alj listi in evangeli, keršanski katolški nauk okrajšan, to je spisek iz velikega katekizma u prašanjih in odgovorih, mali katekizem, jedenkrat jeden. Ravno se tiskajo in bodo skoraj razposlane sledeče šolske knjige: „Mali slovkovar (Wandfibel), nemška slovnica za slovenske šole in berilo za nedelske šole.“ —

* Slovenec s teškim sercom vidi, da so se slovenske mesta in tergi skoraj vsi poptujčili, zapustivši svojo pravo mater Slavio. Zatoraj gre slava, velika slava vsakemu domorodcu, ki si prizadeva, slovenski jezik po tacih krajih spet k mestu in k česti pripraviti, ki jo zasluži. Vese-lilo je nas taj slišati, da je mestni kaplan u Velikovcu Völkermarkt), gosp. Miha Hofmayer, slovensko šolo na noge spravil. On ima še čez 60 učencov in učenk, ki si s veseljem u šolo hodijo in prav do-bro napredujejo. Tudi stariši so čez to iz serca veseli in hvaležni. Slava učitelju, učencom in starišom! Le še nekaj časa možko in iskreno na-prej, da se ta reč prav ukorenini! — S. Pr.

* Slovensko berilo za pervence imamo, kakor smo že omenili. Sedaj nam še manjka slovenski slovkovar (Fibel), da bomo toraj imeli, kar šole po Nemškem in Českem že imajo.

Zamoremo dones tudi to veselo novico oznaniti, da je tudi že slo-venski slovkovar u rokopisu dokončan. Prečast. gosp. Rudmaš ga bodo te dni na Dunaj poslali. Da bi ga saj do začetka prihodnega šolskega leta dobili! Zares je živa potreba. S. Pr.

* G. Kordež, nekdanji vrednik „Karniolie“ in Ljubljanskih nemš-kih novin je predložil ruskemu caru nekoliko tečajev Karniolie, v kterih so tudi podobe narodnih noš na Krajskem zapopadene.

* Ni temu še dolgo, da od slovenščine v Celovških nižjih in višjih šolah kar duha ne sluha ni bilo. Sedaj pa ni več javnega učilišča, kjer bi se našega jezika ne učilo. Razlaga se slovenščina v našem bogoslov-skem semenišču, na gimnaziu, v realki, na deklishej šoli pri gospah Uršulinarcab in sedaj se je jelo tudi po nemških normalnih šolah po dve uri na teden slovensko berilo brati. Iskrena hvala vsm gospodom, ki so vse tako lepó oskerbeli.

* Slavno znani Diakovarski škof g. Strossmayer je podaril višjemu gimnaziu v Osėku za fizikalne priprave in druge potrebe 5000 gld. sr.

* Od kod imė dežele „Bukovina“? Knez Kantemir o zgodovini tega imena takole piše: „Ko je Štefan Velki, knez Moldave na veliki planjavi na Prutu leta 1496 Poljce pod njih krajem Albrehtam premagal in jih 20.000 vjel, jih je kakor vole v jarm vpreči, silno veliko zemljiše preorati in jim bukovo seme (bukevco) saditi ukazal. Od tod nek imė Bukovina (bukovje, Buchenwald, Buchenland). Novice.

* Iz „potovanja po nekterih jégoslavenskih krajih“, ki ga nam častiti gospod M. Verne po Novicah podaja, posnamemo tole: „Manjši del mesta (namreč Zagreba) pa je pod gričema v ravnini. Tù je tudi prav velik terg, ki ga „Terg Jelačića Bana“ imenujejo. V tem delu mesta je v ulicah, po kterih sim v Zagreb prišel, tudi neko lepo posopje z zalo cerkvijo za poduk in izrejo mladih ubozih deklet. Ko sim v cerkev prišel, je nek duhoven pred altarjem z deklishej, ki jih pa ni bilo viditi, ker so bile na nekakim koru, po nemško „rožen-kranc“ molil — pa kako! Duhovnika sim nekoliko razumel, dekleta so pa tako berbrale, de nisim bil v stanu kar besedice razločiti, in ko bi ne bil duhovnika razumel, bi gotovo ne bil spoznal, če se tù po nemško

ali po kitajsko moli. To ni molitev, temuč tlaka! — Kaj se tedaj čudite, de oživljajoči duh prave vere čedalje bolj peša, ker sami unanje šege, unanjo službo v škodo prave žive Kristusove vere povzdiguje in širite! Učite mladost — pa ne samo v Zagrebu, temuč povsod — Boga spodobno u duhu in v resnici častiti in moliti, in ves čas svojiga življenja do zadnje ure ga bo rada častila in molila; take tlake pa se človek prej ali potlej gotovo naveliča.“ — Brati! al ne zadenejo tudi nekatere zmed nas Slovencev te resnične besede?!

* Profesor Pražki g. Dr. A. Schleicher se podá do pruske Litve se litevskega jezika učit. V te namèn je dobil od ces. akademie navk na Dunaju primérno podporo.

* V Varšavi je zamerl Antonin Muczkovski, polski zgodopisec, ki je s grofom Leonom Ryzyszczewskym izdal „kodex diplomaticzni polski.“

* Pražko društvo za izdavanje dobrih katolških kajig imá že 3300 udov; med njimi tudi Nj. veličanstvo cesarja Ferdinanda.

* Srbske Biogradske novine, ki so bile dozdaj prepovedane, so dobile spet dovoljenje, da se morejo tudi v avstrijskih pokrajinah dobivljati. Izhajajo vsakega tedna trikrat in so neki prav izverstne. Veljajo na lèto 14 gld. sr.

Povabilo na naročbo.

S poslednjim daem t m. se konča prvo polletje našega léposlovnega lista. Ponižno poprosimo taj, ga obilno s naročili in dopisi podpirati, da bo čedalje v večej in prijetnejšej obliki izhajati zamogel. Tudi vredništvo si bode vse prizadjalo, gospodom naročnikom lépo postreči.

Gospode učenike na deželi opomnimo, da jim v drugem pollétju „Bčele“ brez plačila več pošiljati ne moremo. Kdor je torej še dalej imeti želi, naj spredej naznanjeno naročnino v kratkem pošlje.

Zavitek, kazalo, glavni list in imenik častitih naročnikov bomo na koncu léta prinesli. — Ob enem naznanimo, da se zamore še nekaj celih iztisov Bčele od prvega polletja dobiti.

Na koncu se še enkrat vsim g. g. domorodcem in pisateljem lepó priporočimo, naš list po mogočosti podpirati in razširjati.

Vredn. in založn.

Društvo sv. Mohora v Celovcu.

Dalej so pristopili p. n. sledeči gospodi: 349. g. Jož. Gregel, bogsl. v Celovcu; 350. g. Jak. Črpinšek, župn. v Lučih; 351. g. Jak. Vošnjak, kapl. v Mozirju; 352. g. Drag. Rataj, kapl. v Ljubnem; 353. g. Jan. Šribar, kapl. v Gornogradu; 354. g. M. Turin, nadučitelj v Ljubnem; 355. g. Janko Božič, bogsl. v Ljubljani; 356. g. M. Frehlih, bogsl. v Ljubljani; 357. g. K. Heidrich, bogsl. v Ljubljani; 358. sl. društvo mladenčev Žreške fare; 359. Fr. Križej, dekan pri Novicerkvi; 360. g. Fr. Mikuš, kapl. pri Novicerkvi; 361. g. Tom. Jeretin, župn. na Frankolovem; 362. g. L. Traföngig, župn. v Črešnicah; 363. g. Gašp. Zupanc, kapl. v Vojniki; 364. g. Ig. Boleslavski pri sv. Joštu; 365. g. Ant. Plevnik, fajm. v Vitauji; 366. g. Mat. Vrečko, kapl. v Vitauji; 367. sl. Farno bukviše, pri Novicerkvi; 368. g. Urb. Dietrich, mestni kapl. v Celju; 369. g. Jak. Lukanc, fajm. v Ločah; 370. g. Jož. Katnik, učitelj v Ločah.